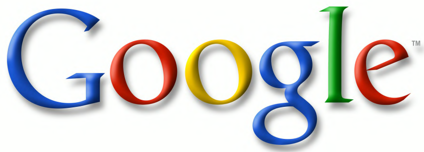
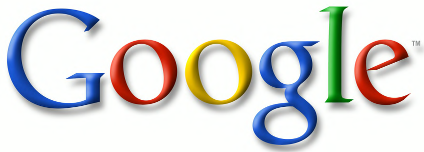

WIDENER
HN TA9X Z

TOR HEDBERG.

DIKTER.

DIKTER

AF

TOR HEDBERG.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1896.

T

ODLARNS VISOR.

I.

Där nu går den tunga plog,
stod en gång den mörka skog;
i min ungdom ofta nog
den en bättre vän mig var
än jag sedan funnit har.

Ofta efter slutad dag
i dess dunkel drömde jag,
hörde lifvets hjärteslag,

och då väckte skogens röst
dolda ekon i mitt bröst.

Allt hvad skogen då mig lärt,
blef mig sällsamt dyrt och kärt,
kanske allt för mycket värdt;
ty i lifvet aldrig se'n
fann jag det igen.

Många år se'n dess förgått,
äfven jag min börda fått,
sträfvat tungt och haft det smått,
stundom också lidit nöd,
— det blef skogens död.

Skogen måste, steg för steg,
vika för min knappa teg,
egen yxa röjde väg;
snart är skogen icke mer,
sista granen huggen ner.

Då jag kör den tunga plog,
händer det dock ofta nog,
att jag hör som brus i skog,
brus från skogen, som är död.
Signe Gud vårt bröd!

II.

Nu stiger safven under bark,
nu smälter kälen bort ur mark,
nu spirar brodd, nu spränges knopp,
nu söker bäcken annat lopp.
Nu skall jag ut och plöja
de gamla fåror opp.

Hvad båtar det att plöja, så?
Där våren är, är växt ändå.
Mig locka snårets dunkla ro
och blommor, som i löndom gro;
du unga vår, du starka vår,
du tog min arbetstro!

Min röjda mark är karg och hård,
och blomstren dref jag från min gård;
tag åter, vår, hvad förr var ditt,
ditt starka ogräs växe fritt
och dina fagra blommor,
där jag för brödet stridt!

Jag sått min säd, jag bärgat in,
men framtiden är din, ej min.
Nu är min lada åter tom,
jag står här i min fattigdom,
och jag har aldrig plockat
af vårens vilda blom!

III.

Bakom mig är skördetiden,
af de mogna frukter böjd,
framför mig är såningstiden,
fjärran vår, ännu ej röjd,
isad ruta blicken stäcker
och min färdväg drifvan täcker.

Lärotiden är ett minne,
lärartiden än ej inne,
hur skall vinterdagen gå?
På mitt redskap, nött af händer,
ristar jag vid brasans bränder
slingor som sig nyckfullt slå.

Kring de blommor, som jag glömde,
kring de knoppar, drifvan gömde,
diktens runoband jag slår.
Är det lek, — må lekens lycka
odlarns nötta verktyg smycka!
Snart nog komma mödans år.

PRINSESSAN I DEN SOFVANDE SKOGEN.

Jag minns en saga, skön som lifvets vår
och ljus som hoppets evigt unga saga,
och dock, hvar gång som jag den höra får,
jag mörka bilder ser förbi mig draga.

I fjärran, fjärran land, dit väg ej för,
en skog sig reser mörk mot himlaranden,
ej fågel sjunger där, ej fläkt sig rör,
den står där tyst, som om en trollsömn band den.

I skogens djup det är ett törnesnår,
och på det törnet växa rosor röda,
men törnets taggar gifva djupa sår,
och därföre så skönt dess rosor glöda,

Bak törnehäcken reser sig ett slott
med fasta tinnar och med tornkrönt hjässa,
i dödslik tystnad har det länge stått,
och i det slottet sofver en prinsessa.

En gång, så säger sagan, kommer den,
för hvilken törnet sina vapen sträcker,
som gifver skogen lif och ljus igen
och med sin första kyss prinsessan väcker.

Och sagan slutar, som en saga bör,
i fröjd och glans, i lyckans solskensdager.
Men likafullt, så ofta jag den hör
de mörka bilders tåg förbi mig drager.

Jag ser en irrande, en slagen här,
mig tycks, att jag de bleka skuggor känner,
ty samma längtan deras bröst förtär,
och samma kyss på deras läppar bränner.

Jag ser en vålnad, som, hvar natt som går,
i sagoskogens dunkel fridlös vankar,
vid törnehäcken är af blod det spår,
och marken är betäckt med vissna tankar.

Och skogen står där, hög och allvarsam,
en bunden värld, som klagar och fördömer,
men ingen väg för genom mörkret fram,
och törnet stänger och prinsessan drömmer.

HAFVETS BARN.

På den tid, då gudar fyllde
jord och himmel, skog och sjö,
tändes i en hafsguds sinne
kärlek till en jordisk mö.

För att hennes famntag vinna
han sitt rike öfvergaf,
och för hennes kyssar glömde
han det stora, fria haf.

Men en aldrig stillad oro
i sitt sinne se'n han bar,
och hans ätt på jorden aldrig
någon lycka funnit har.

Ty sin fallne stamfars ånger
togo de som arf emot,
deras själ fick aldrig hvila,
marken brände deras fot.

Aldrig egen teg de plöjde,
byggde aldrig egen härd,
utan spriddes vidt kring jorden
på en hopplös pilgrimsfärd.

Ännu finns det en och annan
hafvets dotter, hafvet son,
fast de ej sitt ursprung känna,
och det hem de stamma från.

Fast de glömt de friska vindar
och de salta vågors skum
och det sköna gudalifvet
djupt i hafvets blåa rum.

Sökande en mänsklig lycka
ibland människor de bo,
men den fasta mark dem bränner,
deras själ får ingen ro.

Och om ödet här på jorden
för dem samman fjärran från,
af en dunkel aning fattas
hafvets dotter, hafvets son.

Ty när deras blickar mötas
samma sorg de gripas af,
gripas af en hopplös längtan
till det stora, fria haf.

MURGRÖN.

Liksom mörka murgrönsskotten,
som ruinens stenar sira,
så ock mina tankar spira
från en öde, grusad botten.

Regnet vattnar, solen skiner
mäktigt nog att väcka döde,
men min byggnad, den står öde,
sköflad, fallen i ruiner.

Fullt af hopp och af försoning
och som grafvens gräs så frodigt,
lifvet manar mig att modigt
bygga ny min fallna boning.

Men mitt sinnes tankegrenar
allt för djupa rötter slagit,
allt för säkert fäste tagit
i ruinens grus och stenar.

Jag ej mer kan upp dem rycka,
och min längtan ljusblind sitter,
gömd i remnorna och gitter
ej att skåda dagens lycka.

Mina drömmars fallna näste,
hvarför skulle jag dig lämna?
Gaf du ej i dunkel remna
mina tankar värn och fäste.

Fri är rymden ju här oppe,
genom hvalfvens brustna bågar
solens stråle mot mig lågar,
faller regnets varma droppe.

Här få mina tankar skjuta
fritt i höjden, utan fruktan
för en småsint regels tuktan
af sin egen lifskraft njuta.

Här min längtan fäller vingen,
och fast hon för ljuset blundar,
ser hon syner dock och grundar
öfver mänskorna och tingen.

Boning, du, hvars glans försvunnit,
och som ej fick fylla kallet,
fallen är du, men i fallet
har du minnets seger vunnit.

Res dig, skön ännu, ur gruset!
I min kärlek skall du lefva,
mina tankar skola väfva
dig en sommardräkt och sträfva,
på dig stödda, upp mot ljuset.

I SKOGEN.

Tystnad och frid! Emellan höga granar
dör vinden bort med sång från fordomtid,
men sången blott till större tystnad manar,
och oron förebådar större frid.

Den vinnes ock, — för hvarje steg jag tager,
det mera stillhet blir i skogens sal;
af dunkel smekes ögat, trött på dager,
af tystnad smekes örat, trött på tal.

Var hälsad tystnad, du som okränkt äger
den rikedom, som orden mynta ut!
Var hälsad stillhet, på hvars hviloläger
hvar stundens oro sjunka skall till slut!

I samlad kraft hvart jätteträd sig höjer,
en värld för sig, upprepad hundrafaldt;
men ej som rörelse sig lifvet röjer,
det röjes blott i form och i gestalt.

Om det är lifvet, som har härmat döden
om döden härmat lifvet, jag ej vet;
fullkomnade mig synas alla öden,
och hvar sekund mig syns en evighet.

Och genom dunkel, som af aning skälfver,
och ljus som skimrar matt med minnets glans,
min väg går inåt, där en skogssjö hvälfver
en speglad himmel mellan trädens krans.

Där sitter lyckan, — hennes klädnad breder
sig hvit som skum, där hafvet fordom bröt;
mitt läger jag vid hennes sida reder,
och hvilar hufvudet i hennes sköt.

Som spörjande sin blick i min hon sänker,
med handen lätt min panna hon berör,
i vattnets spegel aftonstjärnan blänker,
och mellan västerns stammar dagen dör.

TILL ENSAMHETEN.

❦

Hafvet lik,
som fostrar molnen,
och i sitt sköte
tager floderna mot,
de af molnen fostrade,
— sådan synes du mig,
o ensamhet!

Från din yta,
bredd i friden,
från dina vågor,

af stormen rörda,
stiga drömmarne;
och de lägra sig
högt i rymden,
sväfvande, formlösa,
ständigt skiftande,
solens bilderbok,
vindarnes lekverk,
gömmande bot för
törstande nejder.

Hör du sorlet,
det svaga, klingande,
liksom barnets
första joller?
Det är molnet,
som blifvit rännil,
det är drömmen,
som blifvit tanke.
Kanske rinner han
bort i sanden,
kanske glider han
stolt en gång

emellan skogar
och mänskobyggen.
Men hör, hans stämma
har mistat klangen,
men se, hans vatten
har mist sin klarhet,
är tungt och grumladt
af all den slagg
som det mött på färden.
Då tager hafvet
det i sin famn,
och siktar slaggen
och gifver böljan
dess renhet åter,
att genomskinlig
den vaggar ljuset
i ensamhetens
strålande vidder.

Ja, därför är det,
som jag dig älskar,
o ensamhet,
att du renar

de slaggfyllda tankar,
att du förnyar
de unga drömmar.

Och kommer den stund,
då jag dig fruktar
med ökenfruktan,
eller den stund,
då jag dig älskar
af hat till lifvet,
då vet jag för visso
det är på tiden.
Slå då tillsamman
öfver min hjässa,
och låt mig sjunka
i dina djup,
där inga vindar
din stillhet bryta,
där inga strålar
ditt mörker lysa,
låt mig då göra
den sista färden

som kallas dödens,
den stora, gåtfulla
ensamhetens
nattliga färd!

VÅRREGN.

Det har fallit regn i dag!
Därför allt så frigjordt andas,
därför ljusa toner blandas
i den skymning som sig sänker
ned med tysta vingeslag.

Än är marken bar och grå;
det var vårens första skyar,
det var löftet, som förnyar;
redan skogen står och tänker
på en himmel, hög och blå.

Natten stundar, — gå till ro!
Hvad du hunnit så och jorda,
det skall lifvet nu fullborda.
Minnets liksom hoppets skänker
i den tysta natten gro.

SOLUPPGÅNG.

Under himlens purpurbrand
ligga tysta sjö och land,
det är gryningsstunden.
Snöig gren och frosthvit kvist
teckna sig så segervisst
mot den röda grunden.

Riddarn står vid fönsterkarm,
lyssnar efter stridens larm,
trampar golfvets tilja.

Men en smal och snöhvit hand
kyler mildt hans pannas brand,
böjer mjukt hans vilja.

Riddarn sätter horn till mun,
blåser vildt i gryningsstund,
öfver nejd som tiger.
Tonen klingar, klar och spröd,
branden slocknar, gyllenröd
solen sakta stiger.

ÅTERSEENDE.

Är det ett minne af en ungdomsdröm?
Midsommarnatt det var, ett fagert möte
emellan kväll och morgon; ljusets ström
föll som ett silfverregn i nattens sköte.
Blick låg i blick, och barm låg tryckt mot barm,
tills drömmen bröts och afskedstimmen bräckte,
och morgonen med minnets kyssar täckte
en himmel, än af kvällens läppar varm.

Var det en dröm? Nu är midvinterdag;
de länge skilda föras åter samman;

än ligger skimmer öfver deras drag,
men djupare i deras blick är flamman.
De le, som döende måhända le;
ett solhvarfs skilda öden hafva svunnit,
med ögon, hvilka glädjens botten funnit,
de stumma, bleka mot hvarandra se.

DRÖMMEN.

På himlens kind jag dagens rodnad röjer,
för lifvets vakna larm min dröm förgått,
men än dess bleka vålnad hos mig dröjer,
och bredvid den syns allt omkring mig smått.
Ty drömmen var så sällsamt skön och stor,
att, fastän dagens tunga randas,
mitt bröst ännu en fläkt af frihet andas,
ett skimmer ännu i mitt sinne bor.
I mina öron ljuder än en sång
som från ett haf i hvita böljors gång,
än är min panna sval af stoftfri vind,
af nyfödd morgon glödande min kind,

och då jag sluter till mitt öga,
jag ser hur berg förtona i det höga.

Död ligger drömmen nu, men kunde jag
med kärleks starka andedrag
i formlöst minne blåsa lif igen,
till dig jag skulle sända den.
Ty du är trött, och, ser du, drömmens bild
var gränslöst stor, men ock oändligt mild.
I vindens rena fläkt det sommar fans,
och bergens snö låg varm i morgonglans;
i fjärran luft blef hårda klippan mjuk,
och vågens kamp försvann på hafvets vida duk.
Ja, du är trött, din himmel ligger skymd
af moln, som sluta sig i täta ringar;
du skulle hvilat ut i drömmens rymd,
som örnen hvilar sig, på bredda vingar!

JULSTÄMNING.

Hvit och solklar vinterdagen
breder sig kring skog och sjö,
helgdagssmyckad ligger hagen
i sin rena dräkt af snö.

Hör, en gulfink oförtrutet
slår sin strof så klar och ljus;
från kapellet, björkomslutet,
tonar orgelns djupa brus.

Allt mig synes som en saga
från en gången barndomstid,
vuxna tankar fjärran draga
och jag fylls af julefrid.

Leende med blickar våta
lifvet ser mig tankfullt an,
som en glad och vänlig gåta,
den ett barn blott lösa kan.

Helgdagsro och helgdagssånger,
bjällerklang af vinterfärd.
Hvadan komma strid och ånger
in i denna barnavärld?

Buren uppå orgelns vingar
stiger psalmens melodi.
Och i körn din stämma klingar.
Sjung, mitt barn, ja sjung dig fri!

TANKEVÄF.

Af mina tankar väfver jag den dräkt,
som skall dig skydda emot kvällens fläkt.

Så undra ej, att den är mörk och grå;
ty skarp var dagern, hvilken lyst därpå.

Och därför är det ljusa mönster blekt,
som nog en gång för väfvarns sinne lekt.

Och undra ej, att den är tung och sträf;
du minnas bör, det är en sorgeväf.

När glädjen kallar dig med klang och låt,
då får du kläda dig i annan ståt.

Och när du dragit lyckans granna lott,
tag den ej på, den skulle tynga blott.

Den väfdes för att tåla storm och strid,
göm den till sorgernas och nödens tid!

Göm den, tills elden tryter i din barm,
— känns den ock sträf, är den dock stark och varm.

RIVALERNA.

Mars gick in och väckte split
mellan sol och skyar tunga;
än var drifvan fast och hvit,
vintern stred med ålderns flit,
vårn med krafter unga.
Långa tider stod det still,
middagsmejan frös om natten.
Men så kom april,
kom med brus från öppna vatten.

Då bröt isen upp i grund,
ut mot hafvet drefvo flaken,

blå blef himlens middagsstund,
änder lågo i hvart sund,
midt på fjärdarna låg skraken.
Mången friare fick dö,
träffad af det varma lodet.
Då fick Per på Väderö
som en hets i blodet.

Då fick skogens drifva brådt
krypa undan i hvar skrefva;
bergens hällar lyste vått,
redan sköto nya skott
pyrola och lingonrefva.
Tövind genom träden drog,
det ljöd sorl af svala strömmar.
Då fick Pål i Stora Skog
underliga drömmar.

Då smalt kälen bort ur mark,
gröna rågen kom i dagen,

mjuk och len blef sälgens bark,
luften blef så lätt och stark,
vacker som en dröm blef hagen.
Hvarje björktopp stod på sväng,
pil och hassel blefvo veka.
Då fick Gerd i Österäng
lust att börja leka.

Hur hon lekte, hur hon log,
fick hon Per i sina tömmar;
hur hon lockade och drog,
så fick Pål i Stora Skog
mål för sina drömmar.
Pål fick pröfva hvad man tål,
Per fick pröfva hvad som fäster,
östergöken gol för Pål,
men för Per den gol i väster.

Leken gick med snabba kast
genom vårens narrimånad;

ryckte Per, han satt dock fast,
sökte Pål att få en rast
eggades på nytt hans trånad.
Men när maj bröt in med sol
och med blom och grönt i korgen,
göken satt i norr och gol,
satt och spådde sorgen.

Då blef leken mera svår,
full af skär och våda.
Löste Per sin flickas hår,
fann han barr från skogens snår
och en doft af kåda.
Hade Pål sin herdestund
såg han ögats falska glitter,
kysste han sin flickas mun:
fann han kyssen bitter.

Sedan dess, när fjärden bröt,
hörde Per som brus i skogen;

och sin hand om åran knöt
han så fast att blodet bröt
fram på spända knogen.
Och när solglimt föll på gren,
drömde Pål om sol på vågen,
och då högg han lätt i sten
och blef mörk i hågen.

Och en tidig juninatt
möttes Per och Pål på ängen.
Västerns himmel lyste matt,
månens bleka skära satt
öfver björkens fina hängen.
Just där morkullssträcket gick
öfver ängens ljusa glänta,
bytte de en hatfull blick
syntes sedan vänta.

Per blef lysten efter blod,
då sin fiende han mätte;

men att lyckan varit god,
mente Pål, då han förstod,
att han träffat på den rätte.
Hvem som gaf det första slag,
ingendera af dem kände;
på en gång med skarpa tag
de tillhopa spände.

Pål tog saken utan hast,
klämde armarna kring bålen
på den andre och höll fast;
Per han gjorde vilda kast,
snodde sig som ålen.
Hårdt blef hvarje sena sträckt,
muskler spändes, ådror svällde,
tungt gick deras andedräkt;
ingen dock den andre fällde.

Största Pål var rycka opp
tjuguårig gran med rötter;

Per, med lätt och smidig kropp,
fick nog göra månget hopp,
men kom alltid ner på fötter.
Sten och torfvor flögo kring
under kämpatagen;
rundt omkring dem i en ring
ängen var som slagen.

Marken skälfde, gräs och strån
tycktes ängsligt darra;
allt var tyst, blott långt ifrån
som med skadelystet hån
ängsknarrn hördes knarra.
Och när öfver skögens bryn
morkullshanen syntes hasta,
blef han skrämd af sällsam syn
och begynte kasta.

Men från hagen tätt invid
hördes det ibland ett prassel;

där stod Gerd i allsköns frid,
följande den heta strid,
gömd bland al och hassel.
Hvita linnet blänkte fram,
barmen höjdes, ögat lyste,
håret lossnat ur sin kam,
och hon både log och ryste.

Det var trötthet först, som göt
vatten öfver flamman.
Svetten rann och kraften tröt,
greppet slappades, som knöt
kämparna tillsamman.
Ännu likväl ingen tog
från den andres midja armen;
hjärta emot hjärta slog,
— och då släcktes harmen.

Då fick trots som styrka fred,
när hvarandra rätt de kände;

liksom vågen faller ned
famnande i stilla fred
stranden, där den brände.
Slutna i hvarandras fång,
kände de sig vara männer,
kände ock på samma gång
att de voro vänner.

Då fick fjärden skogen kär,
då fick skogen håg till fjärden,
och då tyckte Pål och Per,
att de varit narrar, när
de löpt vill på blomstergärden.
Fast de gingo hvar sin stråt,
på hvarandra dock de tänkte,
ingendera såg ditåt,
där det hvita linnet blänkte.

Snart sig stillhet åter bredt
öfver Österängen,

och det var som intet skett,
månen satt den lika snedt
öfver björkens fina hängen.
Gerd, hon stod som naglad fast,
strida föllo harmens tårar;
men så gjorde hon ett kast:
Det lär väl bli nya vårar!

AFGUDAR.

Ljust och soligt ligger lifvet,
klädt i mogen sommarskrud,
på hvart blad, hvart strå står skrifvet
lockande det lätta bud:
gläds åt allt som dig blef gifvet,
dyrka verkligheten som din gud,
famna lifvet som en klarögd brud!

Men i mödans mörka kammar
sitter jag dock år från år,

och med längtans glöd, med viljans hammar,
söker forma lifvet, tills det når
skönhetsbilden, som för tanken flammar,
och hvar gång, då profvet förestår,
jag min afgud själf i stycken slår.

GULD OCH GRÖNA SKOGAR.

Kära lif, du lofvar stort,
då vi klappa på din port
med de lystna knogar;
öppnar porten, ler så huld,
lofvar åt oss alla guld,
guld och gröna skogar.

Men hur håller du månn' tro
löftet som du gifvit, — jo,
åt den ena ger du guld,

åt den andra ger du skuld,
men de gröna skogar?
Ack, de gröna skogar!

Spar ditt guld, det blir dock skuld,
under ödets knogar.
Fyll ditt löfte, moder huld,
gif oss gröna skogar,
stora, gröna skogar!

VÄNNEN.

Det gick nog mången allfarväg
i stugan in, till vännen min.
Men jag gick städse lönlig stig,
som blott var känd af mig.
En narr är den, som mer begär,
än hvad för visst hans eget är.
Då vägen, som jag gick, var min,
var också vännen min.

SÅNGER PÅ HAFVET.

I.

Nu vände den skriande måsen mot land.
Hell dig, o haf!
Nu faller det sista, tyngande band,
och i jubel går blicken mot synkretsens rand
och möter blott haf, blott haf!
Se, den sjunker bakom mig, den blånande kust,
låt den sjunka, låt gå, låt gå!
Det sjunger inom mig af lif och af lust:
Åhej, — åhå!

Nu kyler den hafsborna vinden min kind.
Hell dig, o vind!
Du är stark, du är glad, du är ren, du är sund,
och du blåser hvart stoftgrand från skälfvande mun,
låt mig andas dig, vind, till den djupaste grund
af mitt väsen, — blås på, blås på!
Hur du spänner mitt segel och kränger min båt!
Du är lekfull, du starke, — blås på!
Genom tackel och tåg går din hvinande låt:
Åhej, — åhå!

Se, hur vågorna komma i hvitskummigt tåg!
Hell dig, o våg!
Hur du rullar och fräser och skiftar i grönt!
Är du ond, vill du brottas, du starke? — Nå, skönt,
jag är redo — låt gå, låt gå!
Nej, du klappar blott vänligt i sidan min båt,
och du lyfter mig lätt och du bär mig framåt,
och du kastar en näfve af skum — blef du våt?
Gör det samma, låt gå, låt gå!
O skölj med din friskhet mitt sinne också!
Åhej — åhå!

O frihet, du hafsborna, hell dig, hell!
Jag är yr af ditt skummande vin,
jag är stark som en man, som ett barn är jag säll,
och jag älskar din strålande min.
Se, jag reser mig opp, och jag öppnar min famn
åt himmel och haf och åt dig,
du starke, du glade, — jag sjunger ditt namn,
säg, känner du melodin?
O tag mig och bär mig i rymden, den blå,
och låt aldrig mig komma i hamn!
Här, där vindarna blåsa och vågorna gå,
dina väldiga vingar omkring mig slå,
där du är, där du är, — låt mig vara också!
Åhej — åhå!

II.

Vinden somnar, vågen domnar,
båten vaggar tungt och trött,
solens klot är halft begrafvet, hafvet glänser pur-
purrödt.

Glansen bleknar, mörkret tätnar,
ännu glöder molnets kam,
men ur österns port omsider skrider natten sakta
fram.

Allt är tyst. Hvad var det? Lyss — ja,
genom luften ljöd ett skri,
och på spöklikt bredda vingar svingar sig en fågel
tyst förbi.

Skall kanhända hem han vända
till sitt bo på öde skär?
Hälsa hem! På hafvets sköte möte natten mig
beskär.

Mild är natten, luft och vatten
smälta samman som i dröm,
kring mig ljuder vågens svaga klagan, som ett barns
i sömn.

Öfver mig på dunkla stigar
börja stjärnorna sin gång.
Slöjan lyfts på nytt som skymde rymden, gjorde him-
len trång.

Stödd mot handen, öfver randen
samma stjärneglans jag ser,
liksom ljusa stänk af fragga vagga sakta upp och
ner.

Hvilket vimmel! Hvad är himmel,
hvad är haf — hvart för min stig?
Stjärnbeströdda för mitt öga höga, djupa rymder
öppna sig.

Himlen flammar, hafvet flammar,
evigheten står i brand,
och jag vet ej hvart jag hastar, kastad i dess vidder
utan strand.

Månn' jag stiger, månn' jag sjunker?
Ingen fruktan i min håg!
Liksom skum på vågen bäres, bäres jag på lifvets
dunkla våg.

III.

Vågen, som mot stäfven slår,
dör till slut i sanden.
Månne drömmen också når
till den fjärran stranden?
Rastlöst svallar hafvets barm,
rastlöst slår min längtans harm,
— sof, min älskling, ung och varm,
med din kind mot handen!

Vinden, som min kosa gaf,
dör den vid din ruta,
må den då en fläkt af haf
i din slummer gjuta!
Natten är så stor och vid,
lyfter öfver rum och tid,

— sof, min vän, må hafvets frid
dina ögon sluta!

Gåtfullt, såsom hafvets makt,
böljande i natten,
lifvet mellan oss har lagt
stora, öde vatten.
Men till våra drömmars bo
bygga tankarne sin bro,
— sof, min älskling, sof i ro,
oss förenar natten.

IV.

Dofva röster hör jag mumla,
hviska, sucka under båten,
stela fingrar hör jag famla,
bulta, trefva efter nåten,
bleka skuggor ser jag samla
sig och svänga rundt och tumla,
och en ångest mig betager,
och det lockar och det drager
— nedåt — nedåt!

Ack, jag drömde!
Dagen nalkas, matt och däfven,
blek är himlen, hafvet äfven,
som i slummer vaggar slupen.

Lutande mig öfver stäfven
ser jag ner i dunkla djupen.

Se, då stiger där emot mig,
susande i sakta färd,
som ur djup af gångna tider
hafvets underbara värld.
Tusen smala fingrar sträckas
upp emot mig, tyckas vinka,
tusen bleka ögon blinka
gåtfullt mot mig, tyckas gäckas.
Sakta stiger det och stiger,
stannar för min blick och tiger.

Är det former, är det färg?
Formen skiftar; knappast bunden
löses den igen och simmar
väsenslös, en lek för stunden,
för att så på nytt sig fästa
på den slipprigt hala grunden.

Färgen växlar; bäst den glimmar,
slocknar den och sammanflyter
med det intet, den syns gästa.
Allt i skiftningar sig bryter
och hvar skiftning är så fager,
men så flyktig, att man vet ej
om den skådas, om den drömmes,
likt den matta regnbågsdager
som i pärlemusslan gömmes.

Är det verklighet och lif?
Bleka som en månskensstrimma
ser jag vattenväxter simma
utan fäste kring och röra
bladen, skälfvande och sköra.
Fästade på slemmig botten
växa djur af sällsam skepnad,
liksom fängslade af dödens
fasansfulla, stumma häpnad.
Kanske döda? Nej, ur sidan
armar sträckas ut försåtligt,
munnen flämtar oaflåtligt,
och att väntadt rof förvirra

bleka, grymma ögon stirra,
ängslande i kall förbidan.

Hvilka sköna sagoskogar!
Ser jag icke palmer gunga
där i underbara färger?
Bladen vagga vallmotunga.
Ormlikt sig lianen snärjer
omkring stammen, och kring roten
växa snäckor och koraller,
som slafvinnans smycke faller
smidigt öfver mörka foten.
Ingen fågel höres sjunga
mellan bladens trolska galler.
Hafvets stumma fiskar simma
mellan träden, och från botten
stiga bubblor upp och glimma.

Häpen ser jag, och det är mig,
som jag såge lifvets gömda,
underbara verkstad när mig.

Som jag såge mörkret lefva,
som jag såge kaos trefva
efter former, former famla
efter skönhet, färger skiftas
ut ur dunklet, drifter samla
sig till vilja, väsen lyftas
ur det väsenslösas djup.

Tjusad ser jag, och det är mig
som jag såge verkligt när mig
hvad mitt eget sinne gömde
innerst inne, osägbarast,
allt hvad fantasien drömde
mest fantastiskt, underbarast;
minnets sönderbrutna skärfvor,
känslor utan viljans ankar,
tankens än ej lösta härfvor,
grubbel, som ej blef till tankar,
hemlig ångest, hemlig lystnad,
lefvande i evig tystnad
djupt i hafvets dunkla djup.

Och en längtan mig betager,
och det lockar och det drager
nedåt — nedåt!

Dagen rinner,
synen sjunker och försvinner.
Solen upp på fästet skrider,
sällsamt stor och sällsamt röd,
med en hemsk, fantastisk glöd,
som i jordens första tider.

Hafvet, lifvets ättemoder,
badar sig i ljusets floder.

V.

Se, där kommer han,
den väldige,
himmelstormaren,
hafsbetvingaren!
Bäfvande lyssna
himmel och haf
till hans vredgade
röst i fjärran.
Rundt kring hans hjässa
samla sig molnen,
framför hans fötter
jaga de hvita,
skummande vågor,
liksom ett koppel
tjutande hundar.
Jättelik skrider han
fram genom rymden,
skymmande solen.

Mitt refvade segel
fladdrar i ångest,
böljorna kvida.
Då mina blickar
gå öfver hafvet,
dess storhet förfärar.
Hvarför dröjer du?
Denna väntan
är värre än döden!
Nu! — — —

De äro kring mig
de tjutande hundar,
rycka mig med i
sin rasande färd.

Ångestfullt handen
griper om rodret.
Gäller det lifvet — låt gå för lifvet!
Men jag vill kämpa ännu till det sista.

Skummande vågor,
rasande rofdjur,
är det mig
som I viljen sluka?
Tjutande, hvinande,
lössläppta andar,
är det mig
som I viljen förgöra?
Nej, I jagen
ständigt förbi mig
efter ett rof
som undflyr er ständigt.
Grip honom, grip honom!
Hvilken?
Hvar är han?
Kommer han undan?
Grip honom, grip honom!
Eller jagen I blott eder egen
hejdlösa roflust?

Vildare blir det,
framåt i svindlande fart går färden.

Vågorna söka att kappas med vinden,
slitas i bitar och kasta sig framåt,
piskas till fragga.
Är det kanhända af fruktan I skälfven,
flyn I kanhända i vansinnig ångest
undan för honom, som är eder herre?
Kommer han? Undan — han är er i fjäten,
framför er ligger den ändlösa rymden,
och på af ångest bevingade fötter
kunnen I flykta tills morgon blir afton,
afton blir morgon, — hvem räknar väl dagar?
Kommer han?
Undan!

Ja, nu kommer han,
den väldige,
liksom jägaren
följer kopplet,
liksom dådet
på hotet följer,
så förfärande,
men så mäktig,
att själfva fruktan
han lyfter till glädje.

Ej som ett hungrigt
rasande rofdjur,
men som den starke,
vredgade guden,
himmelstormaren,
hafsbetvingaren!
Dån är hans stämma,
luft och vatten
äro hans båda
tjänande andar.

Ja, nu känner
jag dig, du väldige,
skön i din vrede!
Nu jag böjer mig
för din storhet,
nu jag gifver mig
i ditt välde,
kämpar ej längre.
Väl griper min hand
ännu om rodret,
men det är ej af trots,
af stolthet blott.

Hell dig,
heliga vrede,
du som skapar
och som förintar!
Tag mig och för mig
bort genom rymden,
liksom ett blad
från stammen lösryckt!
Är det din vilja
för du mig kanske
till lugna hamnen,
— är det din vilja,
kastar du kanske
slutligen upp mig
på evighetens
grönskande strand.

HVILA.

Det skymmer; gatans lyktor matta flämta,
förgången är på nytt en arbetsdag.
I tornet hör jag klockan vänligt klämta
och lyssnar till, men räknar ej dess slag.
Det är ju hvilans stund som slår. Jag följer
den vanda vägen mellan mörka hus,
jag ser den boning, som min lycka döljer,
och i det kända fönstret ser jag ljus.

Då faller kvällens stillhet på mitt sinne,
med den jag träder sakta i ditt rum.

En större stillhet möter mig därinne,
du räcker mig din hand till hälsning stum.
För fönstren sluta skymmande gardiner,
som ögonlock sig sluta om en dröm;
på bordet lampan står och mildt den skiner
ned på din hvita hand och hvita söm.

Nej, tala ej! I fjärran hör jag suset
af gatans sorl och kvällens trötta vind.
Din tystnad är mig kär, kärt är mig ljuset,
som smeksamt faller på din sänkta kind.
Låt mig få sitta här och tyst betrakta
din hand, så flitig än i kvällens stund,
och dina ögon, som på stygnen akta,
och leendet som skälfver kring din mun.

Hur stilla och hur snabbt du mäter stygnen,
och fogar dem till en oändlig ked.
Så snabbt, så stilla fogas äfven dygnen
till lifvets kedja, — snart vår sol går ned.

Hvad syr du? Är det lyckans bröllopskläder,
är det dess svepning? Månn' du själf det vet.
Din flit är lik en moders, som sig gläder,
men i din blick är sorgens hemlighet.

Och kvällen går. Jag ser hur tankar glida
som lätta skyar öfver dina drag.
Jag ser hur dagrarna med skuggor strida,
jag följer hvarje skiftning, än så svag.
Och medan så du tysta tankar tänker,
en flyktig stund förgäter du din söm.
Din hand sig sakta ned i skötet sänker,
— och då om hvila drömmer jag en dröm.

Mig tycks att alla steg därute stanna,
att alla trötta händer sjunka ned,
att vecken slätas ut på hvarje panna,
att stillhet sänker sig på hvarje led.
Från trötta ryggar lyftas arbetsoken,
från böjda sinnen lyftas bittra ord,

sig grubblarns öga lyfter ifrån boken,
och dagakarlens ifrån stenig jord.

Ty det är allas hvila. Mörkret rymmer,
och jordens vidder jag framför mig ser,
där människorna gå i tungt bekymmer
och söka glädjen, tills de digna ner.
De ständigt sökande, de blifvit stilla,
och utan afund se de på hvarann.
Som barn de stannat, rädda att förspilla
den dryck de bära i sin späda hand.

Omkring dem hatet slocknat ut och vreden,
naturen bidar, tyst och allvarsam.
I skogens skymning vaknar åter Eden
och sänder fridsbud ifrån stam till stam.
På dunkel himmel skrider stjärnehjorden
mot ljusa öden, lifvet andas ut,
och det är frid i himlen och på jorden,
ett saligt ögonblick, en kort minut.

Men du har tagit nålen upp och sömmar
vid lampans sken med samma flit som förr.
Mitt barn, vi drömma underliga drömmar,
när lyckan vaktar vid vår stängda dörr.
Därute talar sorlet än om öden,
som rastlöst jaga under gatans bloss,
härinne är det tyst, som hade döden
ett ögonblick, fast osedd, gästat oss.

LIFVET OCH DÖDEN.

Jungfru Lif, så skär och fin,
på sin spinnrock spinner.
Skall det blifva bröllopslin?
Skynda, tiden rinner!

Sedesamt sig foten rör,
muntert snurrar hjulet,
tråden tvinnas, tunn och skör;
— jungfrun ler förstulet.

Ty emot den skönas stol
friarn Död sig lutar,
söker hejda hjulets sol,
slår på tråden knutar.

Djärfvare från stund till stund
syndar han på nåden,
tar en kyss från hennes mun,
— men då brister tråden.

Kärleksjoller, kärlekssmek,
gnabb och tårar äfven!
Alltihop är bara lek.
Hvad skall bli af väfven?

VINTERNATT.

I nattens klara tystnad af kristall
jag hör ett fjärran sus af anderöster,
i mörkret glindrar frostens bleka fall,
och månens smala skära står i öster.

Som glas det klang, — det var en gren som föll
af köldens hårda andehänder bruten.
Så faller ock det sköra band, som höll
min tanke inom jordens trollkrets sluten.

Och lyft af stillheten, i hvit gestalt
den genom nattens öde rymder stiger,
där himlens irrbloss blänka spöklikt kallt
och evighetens frusna gåta tiger.

Där trötta sekel ifrån zon till zon
som flingor dala på de stela vingar,
och jordens klagan, som en brusten ton
i en oändlig tystnads natt förklingar.

MELANCOLIA.

TILL EN RADERING AF ALBRECHT DÜRER.

Dig ropar jag icke,
rödkindade glädje!
Må du leka i frid
på barndomens blomsterängar.
Ty minnes jag rätt,
du brukade leka,
och älskade blommornas
fagra färger;
och då du plockat
en vissnande krans
åt ditt lockiga hufvud,

du klappade händer
och skrattade. — Skrattade?
Eller har jag blott drömt,
att du brukade skratta?
Ropar den hungrande
väl på blommor!
Dig ropar jag icke,
icke dig, glädje!

Ej heller dig
fruktsamma kärlek,
du som diktade
evighetsdrömmar
om glödande kinder,
och bar idealer
i lustans sköte,
som ringde bröllopssång
öfver grafvar,
och vände det ständigt
med samma sand
rinnande timglas,
du förnyerska!

Men där förnyelsen
är af intet,
där ingen ändlighet
finns att åtrå,
och ingen evighet
finns att drömma,
hvad vill du, kärlek?
Jag ropar dig icke!

Ej heller dig,
fåfänga kunskap!
Skrif du i frid
dina gåtfulla tecken
och fyll med grubbel
de tomma cirklar,
eller lägg till samman
två och två
och jubla stolt,
när det blifver fyra.
Kan du lägga samman
alla de värden,
som mänskoanden

har mäktat mäta,
och jubla stolt,
när du slutligt skrifver
det stora facit
som heter intet,
då må du komma!
Om ej, hvad båtar
det väl att räkna.
Jag ropar dig icke!

Ej heller dig,
trotsiga vilja,
som oförtrutet
bygger din städse
ramlande byggnad.
Hur modigt klingar
det skarpa stålet
mot hårda stenen,
hur muntert lysa
de slocknande gnistor,
hur lydigt fogar sig
block till block!

Men säg, du trotsige,
kan du bygga
också af intet,
och slå af intet
så muntra gnistor,
och foga intet
med lust till intet?
Om ej, hvad båtar
det väl att bygga!
Jag ropar dig icke.

Men du, grymma,
eljes hatade,
eljes undflydda,
som ej är bortskämd
med gladt välkommen,
men kommer objuden,
hälsad med fruktan,
hör, jag ropar dig!

Har du en plåga
ännu till öfverlopps,
har du en smärta
som ej förslöats,
har du ett kval,
som ej förtröttats,
så var barmhärtig,
skänk mig en allmosa
ur ditt lidandes
ymnighetshorn!

Se, det stiger, stiger, stiger,
detta mörka, tomma intet,
och dess tunga vågor falla
hopplöst, tröstlöst mot mitt hjärta,
och jag sjunker, sjunker, sjunker!
— Rädda mig, rädda mig,
barmhärtiga sorg!

EN VAGGVISA.

Liten prins i vaggan, sof!
Dröm blott kungadrömmar;
medan på din faders lof
tyst din moder sömmar.

Rykte, som din fader vann,
skall din vaggsång sjunga.
Ofrid som din moder fann
skall din vagga gunga.

Rödt som purpurtäcket ditt
fadersblodet rinner,
men ditt lakan, det är hvitt
som din moders kinder.

Sällsamt täckets mönster går
som din faders sinne;
täta stygnen äro sår
i din moders minne.

Mjuka bolstret, som dig bär,
faderssegrar rymmer;
hufvudgärden bäddad är
med din mors bekymmer.

Liten prins i vaggan bor
och om far sin drömmer;
liten prins blir en gång stor
och sin moder glömmer.

VID HAFVET.

Sig månen höjt vid hafvets rand,
i kvällens dimmor sluten;
dess stråle leker invid land,
i vågens skärfvor bruten.

Mörkt ligger hafvet utanför
och mörk är himlen äfven.
Mitt segel lyser hvitt; jag hör
ett sakta sorl kring stäfven.

Så tyst, så stilla kvällen är,
och själfva vågen drömmer.
Men hvarje våg mig längre bär,
och hvarje dröm mig dömmer.

VISA.

Det skymmer på fjärden,
re'n solen gått ner,
och böljorna domnande vagga.
Den brusande färden
jag pröfvar ej mer,
jag stryker min trotsiga flagga.

Det skymmer i skogen,
och himlen blir låg,
och skuggor och dagrar försvinna.

I stigar, som drogen
min irrande håg,
jag kan icke mera er finna.

Det skymmer på fälten,
det stundar till rast,
jag slutat den ovissa sådden.
Min spade, jag fällt den,
min plog har kört fast,
snart faller det snö öfver brodden.

Men skimrande fager
lyser hvar topp
af de fjärran blånande fjällen.
Det lockar, det drager,
— dit opp, ja, dit opp
vill jag styra min vandring mot kvällen.

MORGON OCH AFTON.

En dag bröt in i morgonglöd,
mig lockade med vinning röd
den flyende sekunden.
Det ljöd en maning: våga, vinn!
Om nu du plockar stunden,
är äfven dagen din!

Men glansen bort i rymden flöt,
den sköna stunden jag ej bröt,
och min blef icke dagen.

Hur den förgått, jag vet ej rätt,
men klanglöst föllo slagen,
som tidens tomhet mätt.

Hvad vållar åter pulsens brand,
hvi sträckes bäfvande min hand
mot vinning, dubbelt fager?
Det manar åter: våga, vinn!
I aftonrodnans dager
kan dagen än bli din!

TANKEN.

Det var min tanke då! — Blef ljuset släckt,
när ljuset skulle tändas, flydde lifvet
i samma stund som det blef väckt?
En tankes lik är ordet, som blef skrifvet.
Hvar är dess skönhet nu? — Hvad bitter ironi!
Dess jubel blef ett skratt, dess sorg ett skri.
När skola lifvets bryggor blifva funna
emellan det att vilja och att kunna?
Skall aldrig verket tankens urbild nå,
dess tröga blod af känslans pulsar svalla,
skall domen ständigt lyda så:
att blifva till det samma är som falla.

Nu febern brunnit ut, invid mitt bord
jag sitter trött och läser, hvad jag skrifvit.
Nu är min tanke tänkt, min gärning gjord,
jag mera fattig på en sträfvan blifvit
och världen rikare på några ord.
Skön var du dock, min tanke, fri och stark
du bredde vingen, längtande till färden!
Jag vingen klippte, nu du tagit mark,
nu sändes du som krympling ut i världen.
Ren var du äfven, — jag din renhet stal
och sänder bort dig, bettlande och fal,
att famnas, glömmas, som det bjuder, kallet;
i hopp att någon, för din blygsel blind,
skall vilja tvätta sminket från din kind
och ana hvad du varit före fallet.

VÅRSÅNG.

Hvar är ön, där under ekar
förr jag lekte vårens lekar?
Hvar den drömlikt vackra hagen
med de klara vattendragen,
flödande från bergets drifvor,
sina sippor, sina vifvor,
späda blad och lätta hängen?
Hvar den solbelysta ängen
med sin doft från hägg och lindar,
surr af vingar, sus af vindar?
Hvar är skogen med de täta
snårens friska doft af väta,

med sin fåglalåt om natten
med sitt sorl af svala vatten?
Hvar är stugan inom grindar
med narcisser på rabatten,
löfvens hviskning, snårens prassel
och de döda bladens rassel?

Hafvets stormflod har gått öfver
skogens mossa, ängens klöfver,
och bland kala skär och klippor
spira icke vårens sippor.

Järnhårdt famnar isen stranden,
hafvet bryter svart vid randen,
blygrå himmelen sig hvälfver,
och den torra säfven skälfver
under kvällens vind i sanden.

Jag har bitter smak på munnen,
bitter som af salta tårar,

ser min gröna ö försvunnen
och med den de gröna vårar.

Men ett skri i mörkret klingar,
luften skälfver under vingar.

Och mot kvällens sista ljusning,
som på västerns skyar dröjer,
vilda gässens fylking plöjer
vingestark sin väg i natten
öfver skär och frusna vatten.
Mäktigt ljuder slagens susning,
och det gälla ropet stiger
lik en stridssignal som viger
kämparne till dåd och fara.
Det förklingar, luftens skara
är försvunnen.

Men i spåren,
eja — eja — följer våren.

Ej den lekfullt gröna våren,
ej den svekfullt sköna våren,
men den hafvets vår, som bringar
storm på sina breda vingar.

I det gälla skriet kände
jag hans röst, och kinden brände.

Starke, dig jag vill besjunga,
du, som bryter isar tunga,
kommer dånande i natten
och med brus från stora vatten.
Himlens mörka moln du jagar
under stormens trenne dagar,
och du drifver hafvets troppar,
skummande, med hvita toppar,
fram till strid mot isens bälte,
sliter banden, krossar flaken
och slår ned med dån i vaken.
Hur det skummar, hur det sjuder,
hur det suckar, hviner, klagar,

hur det gnisslar, dånar, brakar!
Men du skrattar, segerhjälte,
hårdare ditt härskri ljuder,
vildare du vingen skakar!
Och en svartgrön våg, som ryter,
omotståndligt framåt bryter
öfver kobbarna och skären.
Då blir allt i skum begrafvet,
och vid skri af fågelhären
vältar öfver isen hafvet.

Striden slutat, stormen tiger,
vågen sjunker, solen stiger
klar i öster, och betagen
hälsar jag den nya dagen.
Flydda äro vinterns drömmar,
genom rymden ljuset strömmar,
hafvets unge gud är vaken,
ligger gudaskön och naken,
sträcker sina lemmar, smeker
stränderna, där fisken leker,
speglar himlens blå och speglar

molnet, som på himlen seglar,
sjunger om sin barndoms stunder,
och de blåa djupens under.
Smältande de sista flaken
sakta bort i solen glida,
medan muntra vågor skölja
sorlande mot deras sida,
medan måsarna dem följa,
kretsande i vida ringar
på de aldrig trötta vingar.

Icke sjunger jag om våren,
som har blom och grönt i håren,
som gör starka ekar veka,
röda jungfrukinder bleka,
och har lika lätt för tåren
som att jollra och att leka.

Stridsvår, stormvår, dig jag prisar,
du som bryter tunga isar,
lockar ut den lätta slupen

på de obekanta djupen,
och till hemmens trygga stränder
dina vilda fåglar sänder,
skapade att hungra, strida,
stiga högt och flyga vida!

HÖSTSÅNG.

I natt gick frosten,
den stränge domaren,
fram öfver markerna,
och med fruset finger
skref han sin dödsdom
på sommarens minnen.
Solen gick upp,
den milde fullkomnaren,
och då hans blick
träffade bladen,
af frosten märkta,
föllo de sakta
ned mot jorden,

som ett barnahufvud,
tyngdt af sömnen,
stilla sjunker
mot moderns barm.

Sakta falla de,
ett för ett.
alla de blad,
som våren väckte
och sommaren mognade,
alla de blad, som,
då hösten nalkades,
började flamma
i hektisk rodnad,
började tyna
i gyllne blekhet,
eller trötta
bidade slutet
i oförändrad
sommargrönska;
ett för ett
falla de sakta,

och fallna rassla de
under min fot.

Är det sorg
eller är det glädje,
i denna stillhet,
underbart stor
och underbart ljus,
som allt behärskar,
och som de fallande
bladen hälsa?
Mildt lyser solen,
hög är himmelen,
högre än förr
under sommarens dagar,
ren är luften,
underbart ren,
och breder sig fritt
mellan glesare grenar,
kring vidare rymder.
Allt synes klarare,
ljusare, friare,

allt synes större,
än förr det var.

Är det sorg eller glädje?
Jag vet det icke.

Så skola ock
min lefnads blad,
härjas af frosten,
skördas af solen,
vintersolen.
Kärlekens ännu
i döden rodnande,
flammande fröjder,
hoppets gyllene,
vissnade löften,
drömmens ständigt
grönskande lekverk,
ett för ett
skola de falla,
likt de, som redan

vissnade rassla
under min fot.

Dock, — kan jag hoppas
på sådan klarhet,
som nu mitt sinne
med lifsmod fyller,
blir himlen högre
och rymden vidare,
vika vindar,
som intet mäkta,
för denna stillhets
segervissa
och djupa frid,
får fritt jag andas
tankarnes fria,
stärkande luft,
då mån I falla
förutan klagan,
I fagra drömmar
och svaga fröjder;
då vill jag vandra,
som nu jag vandrar,

med spänstig fot,
i min lustgårds
härjade riken,
då vill jag hälsa,
som nu jag hälsar,
med luttrad glädje
och härdad styrka
vinterns gryende
första dag.

VID SNÖGRÄNSEN.

Tanke, du som utan vänner
branta pilgrimsvägen går,
jag din tysta svaghet känner,
jag lagt fingret på ditt sår!

Jag har tydt den sorg, som skänker
skymning åt din spejarblick,
och jag vet, hvarför du sänker
hjässan med en brottslings skick.

Du en hemlig kärlek gömmer
under kåpans grofva veck,
och du svärmar än och drömmer
månskensdrömmar, stackars gäck!

Svept i sliten älskarkappa
har jag sett dig, om du tror,
nattetid på porten klappa,
där den sköna lögnen bor.

Än på dina läppar bäfvar
hennes heta älskogssmek,
än för dina sinnen sväfvar
hennes lemmars fagra lek.

Än på dina sträfva kinder
glöda hennes kyssars spår,
och din mannastyrka binder
doften från den skönas hår.

Månget bländverk du sett brista
och din blick blef mera ljus,
men du har ej mod att mista
minnet af ditt skönhetsrus.

Dock, det dagas, — vinden biter
skarpare än skökans kyss,
omildt den i kransen sliter,
panten, som du röfvat nyss.

Obevekligt klar sig hvälfver
högblå himmel öfver dig,
frostens bleka blomma skälfver
som ett varsel på din stig.

Frost och storm och sol behöfvas,
förr än fri och stark du står,
kransens skönhet måste röfvas,
blad för blad, där fram du går.

Då du vunnit mod att plocka
kransens sista ros i sär,
då skall alpens hvita klocka
visa dig hvart stigen bär.

Då det sista kärleksbandet
faller brustet till din fot,
skall i fjärran framtidslandet
härligt hägra dig emot.

Då du mäktat att betvinga
sista drömmen i ditt sinn,
skall den rena rymden ringa
helgens ljusa morgon in.

BABELSTORNET.

Vid Babelstornet, byggdt af nitton sekel,
stod Ator, sista seklets vuxne son,
och stirrade på domens: mene tekel
och lyssnade till fjärran stormars dån.
Kometen lyste röd på nattlig himmel
och tungt låg mörkret öfver gators vimmel,
där folket trängdes under ordlöst skrål
och folkets präster talte tungomål.

Han hade väckts af bäfvan och af ånger
ur obekymrad ungdoms morgonsömn;

än ljödo i hans öra glada sånger
af blodets gång och tankens i hans dröm.
Men verkligheten sände hotfullt dofva
och dystra sånger till hans hufvudgärd:
»upp, Ator, gif åt sorgerna din gärd,
hvi sofver du, då folket ej kan sofva?»

Då stod han upp, tog på sig högtidsdräkten
och lät sig ryckas med af gatans brus.
Det var i första, kalla morgonväkten;
oändlig, dyster som en värld af häkten
låg staden under bleka stjärneljus.
Och människorna voro lika fångar,
som sluppit ut men glömt sin frihets bruk;
de sågo på hvarann som sjuk på sjuk
och drefvo utan mål i stadens gångar.

På torgen stodo menighetens präster
och talte underliga visdomsord,
och städse samlades en skara gäster
till stundens mättnad omkring deras bord.

Men invid älfvarne, som trötta läto
sitt vatten rinna mot en fjärran strand,
där sutto Zions döttrar hand i hand,
fördrifna ifrån löftets land och gräto.

Och Ator gick i hopen från och till,
men tänkte slutligt: »Jag vill högre stiga,
där det är tyst. Hvad mänskligheten vill,
förstår man bäst, där människorna tiga.»

Han såg mot höjden. Som ett sagans under
steg tornet upp emot den mörka rymd,
i jorden sänkte sig dess fasta grunder,
dess topp af töcken och af moln var skymd.
Igenom fönstren, stigande i vindel,
på mur och poster föll en dager blek,
och ögat skönjde en fantastisk lek
af former och gestalter, som gaf svindel.

Kolonner buro, svällande af möda,
och som af vällust spändes bågars bukt;
från kapitälens korgar syntes flöda
i ymnig rikdom fantasiens frukt.
Där skälfde ångestrop i stenens tystnad,
och njutning suckade i hvalfvens skygd.
Af kufvad styrka och af kufvad lystnad
var Babelstornets fasta stomme byggd.

Men liksom fauner, dansande bland pinier,
som nymfer, dykande ur hafvets våg,
så mellan pelares och bågars linier
ett kaos af gestalter hopadt låg.
Hvad seklen skänkt af gyckel och af mening,
af ofullgången dröm och skingradt arf,
fällts ut ur tidens flod och hvarf på hvarf
sig samlat här i kall och död förstening.

Det var en orgie af kval och gamman,
en seklens dödsdans, underbar att se,

ty fult och vackert dansade tillsamman,
och lusta dansade ihop med ve.
Allt hvad det ena seklet drömt sig krokigt,
det nästa seklet sökt att räta ut.
Det hela var fantastiskt, vildt och brokigt,
och hvarje början svor emot sitt slut.

Två marmorsfinxer syntes tröskeln vakta,
en tredje öfver porten låg på post.
De tunga dörrar öppnade sig sakta
på gångjärn, hvilka gnisslade af rost.
I tornets inre grafvens kyla rådde,
den kala muren var af mögel täckt.
Det tomma rummet, som till molnen nådde,
var likt en ropare, mot himlen sträckt.

Vid muren hakad fast med grofva krampor,
en vindeltrappa ringlade sig opp,

och bleka lågor, som af sorgelampor
igenom mörkret tecknade dess lopp.
Ett iskallt luftdrag susade och skälfde
och fyllde tornet med en orgelton.
och högst, där himmelen som tak sig hvälfde,
satt polens stjärna i sin mörka zon.

Då ryste Ator, svepte kring sig kappan,
mot stjärnan såg, som lockade och drog,
och steg med snabba fötter upp för trappan,
som gnisslade vid hvarje steg han tog.

Han klättrade från fönster och till fönster,
och hvarje gång blef himmeln mera blek.
I djupet staden tecknade sitt mönster
af lågor, ringlande i nyckfull lek.
Utöfver fönstrens ytterposter hängde
förvridna lemmar, spöklikt bleka drag,
och stötvis stadens röst till honom trängde,
ett nödrop lik, beständigt mera svag.

Men på hans väg de tysta lampor lyste,
och invid hvarje lampa var en graf
i muren huggen ut, hvars inre hyste
en sarkofag med locket lyftadt af.
Där lågo, bäddade i rika skrudar
och med sin makts symboler i sin hand,
men ock i hednisk nakenhet ibland,
i dödssömn sänkta mänsklighetens gudar.

Där syntes djurgestalter, barn af drifter,
som stirrade med hemsk och gåtfull makt
och slumrande i svala marmorgrifter
låg skönhetsdrömmens gudavärld på vakt.
Där syntes känslans gud, med korset väpnad,
hvars milda löje döden själf förlät,
och kärlekens med blick af sorgsen häpnad,
och Mammon i sitt gyllne majestät.

Men ofvan honom vidgade sig kretsen
och andra stjärnor sällade sig kring

den förr allena; hvarje steg mot spetsen
som vinning gaf ännu en stjärnering.
Allt klarare ljöd orgeltonens susning;
till slut på tornets smala krön han stod.
Då släcktes stjärnorna på himlens ljusning,
och öster från rann morgonrodnans blod.

Han såg mot djupet. Genom molnens refva
han staden såg. Som snigeln i sitt skal,
den tycktes sakta kring i mörkret trefva
och sucka under onämnbara kval.
Men liksom hafvets sus i snäckan ljudar,
så steg dess sorl och blef till ord, till röst,
en hviskning lik ur mänsklighetens bröst,
och Ator hörde ropet: Nya gudar!

Då lyfte Ators sinne sig i bön,
som markens lärka lyfter sig på sången.
Han föll på knä på Babelstornets krön
och sträckte händerna mot soluppgången.

»Dig ropar jag som människorna bida
med tjusning och med skräck sen tusen år,
Din närhet bländar dem, de ängslas, kvida,
de frukta domen som dem förestår.
De dröja sörjande bland sina döde,
de trefva i de spår de själfva gjort.
Men det är fåfängt, du är deras öde,
och lifvet leder till din tempelport.

»O herre, jag har hört profeter stamma
ditt namn på bålet, som dem folket tändt.
Jag andra sett, som själfva släckt den flamma,
de offrat dig, när deras skinn den bränt.
O hvilken skam att tjäna dig med fruktan,
hvars väsende är obetvingligt mod.
Kom, slå oss, herre, vi behöfva tuktan
förrän vår tempeltjänst blir ren och god!

»Jag ser dig: fjärran från du mot oss skrider,
af idel klarhet är ditt majestät,

omkring din hjässa ljusna rum och tider,
och mörkret lågar under dina fjät.
Du bjuder: sök det yttersta och sista,
löp banan ut, som blef dig förelagd,
och sorg och fröjd som bubblor skola brista,
när du ditt öde möter oförsagd.

»Förbistringen med tusen tungor hväser.
När kommer du att honom nederslå?
Är det ej dina varningsord, jag läser
i tecknen, som på nattens himmel stå?
Sig molnen hopa, när skall blixten ljunga,
den tändande som bringar klarhetsbud?
När få vi, renade af elden, sjunga
din ljusa morgonhymn, du tankens gud?»

Han tystnade. I öster dagen bräckte,
i djupet staden låg, af mörker skymd,
och Babelstornet, svagt belyst, sig sträckte
liksom ett finger mot den vida rymd.

På himmelsfältet ljusa fåror plöjdes,
och solen steg och såg en välkänd syn:
en människa, hvars knän mot jorden böjdes,
och hvilkens händer lyftes emot skyn.

JOCONDA.

Joconda, ögats glädje, älskarinnan,
som med sin skönhet smyckat lifvets öden,
en kvinna själf, och dock en dröm om kvinnan,
låg bruten, vissnad, bidande på döden.

På täcket lågo hennes händer fallna,
oändligt trötta och oändligt tomma;
hon rörde fingrarne, som börjat kallna,
som om hon plockat bladen af en blomma.

Med öppna ögon, hvilka intet sökte,
hon såg sig kring, som om hon intet såge,
och lifvets vällust icke längre krökte
till gåtfullt löje hennes läppars båge.

Allt mera matta hennes pulsar slogo,
allt mera svaga blefvo hjärteslagen,
likt ljud af vilsna steg, som fjärran dogo,
och dagen släcktes på de bleka dragen.

Vid hennes läger Leonardo vakat,
den åldrige, som döden tycktes vörda,
som hennes skönhets bittra sötma smakat,
och lyftat hennes själs fördolda börda.

Från hennes bleka drag han torkat skummet
af lifvets vågor, men när dödens tunga
och mörka skugga bredde sig i rummet,
han rörde lutan och begynte sjunga:

»Barn af underbara öden,
barn, som aldrig varit hemma
i det hem, som blef dig gifvet,
låt ej skuggorna dig skrämma,
jag har älskat dig i lifvet,
jag vill sjunga dig till döden!

Hör du orden?
Hvad är ord för den som ämnar
söka jordens frid i jorden?
Blott ett dunkelt brus af vågor
ifrån stranden som du lämnar,
blott ett flyktigt sken af lågor,
som ej mer dig kunna värma,
skuggor blott, som lifvet härma,
tomma ljud, som snabbt förgå.
Men som vinden är i suset,
men som elden är i ljuset,
så är anden
i de ord, som snabbt förgå.
Därför lyss till brus från stranden,
där din ande varit fången,
lyss, Joconda, lyss till sången
om den tid som är förgången!

Ymnigt kvälla
lifvets flöden,
sjungande dess vågor röras.
Mänskan är det ljuft att följa
stundens bölja,
och mot obekanta öden
på dess kammar sakta föras.
Jag fick aldrig åran fälla,
ty jag sökte vattnens källa,
mig höll lifvets gåta fången,
mig var sången
tung af frågor;
jag har pejlat lifvets vågor.

Då de stormande mig vätte,
deras kraft jag tankfull mätte,
och af milda vindar dragen
har jag räknat böljeslagen.
Lagarne jag sökt och måtten,
under fröjderna och kvalen
har jag sökt och funnit talen.

Intet var mig tomt och öde,
slammet, hämtadt upp från botten,
mig förtalde om de döde.

Gammal vorden,
mångförfaren, vis på jorden
står jag nu, men idel under
ser jag skymta och försvinna,
skiftande i lifvets stunder.
Hur jag svarar och förklarar,
undret än sin makt bevarar.
Fast jag ljusets gång kan spana,
fast jag tecknat ljudets bana,
ser jag häpen blixtar brinna,
lyss jag bäfvande till dundret.
Jag har älskat mången kvinna,
men i dig jag älskat undret.

Muntert hördes hornen klinga,
som mig manade till färden,
klar och strålande låg världen,

fast i formen innesluten
och af färgens glans begjuten.
Bergens stalper såg jag springa
djärft mot höjden, nedför stupen
vattnen sökte sig mot djupen.
Rikt på trädens grenar hängde
gyllne frukter,
blommor stängde
med sin fägring stigens bukter.
Och jag gladdes, då jag röjde
mannens kraft, som oförvägen
emot frukterna sig sträckte,
och min glädje kvinnan väckte,
som mot blommorna sig böjde.
Men allt dunklare blef vägen,
där jag gick i tyst förbidan,
och jag hörde lifvets källa,
sakta kvälla
med en klang af skratt och kvidan,
barnaskratt och barnakvidan.
Och där källan sprang i dagen,
såg jag, undrande, betagen,
barnet, som vid brädden lekte,
och jag stannade och smekte
spörjande de späda dragen.

Barnet, det var du, Joconda!
Barnet, än ej man, ej kvinna,
men dock mer än man och kvinna.
I ditt ögas tysta fråga,
där det brann en sällsam låga
från förgångna sagostunder,
i din muns förskrämda böjning,
handens aningsfulla höjning,
har jag älskat barnets under.
Löftet, mer än verkligheten,
drömmarna, som ej förlossas,
det som brytes, det som krossas,
det som vissnar och förhärjas,
lifvets öfverflöd som bärgas
ofödt ren af evigheten,
glans af världar, aldrig sedda,
sång om öden aldrig skedda,
barnets glädje, barnets vånda
du mig älska lärt, Joconda!

Men Joconda, du var kvinna!
Än på mina läppar brinna
kyssarna, som du mig skänkte,

ännu blomma i mitt sinnes
sena höst de barn af våren
du med morgondagg beständkte.
Ännu skälfver jag som trädet
inför stormen, då jag minnes
barmens skimmer under klädet,
mörkret under ögonhåren.
Än vid aftonvindens susning
jag af ångest fylls och tjusning.
Helig, helig är mig natten,
sen Jocondas natt jag delat,
sen i mörkret vid din sida
evigheters fröjd jag smakat,
evigheters kval fått lida!
Hvad är åldern mig och döden,
lugn jag möter skumma öden,
lifvets högsta spel jag spelat,
lifvets ångest har mig skakat,
mig dess vällust genombäfvat,
jag har älskat, jag har lefvat!

Hvad du blifvit blek, Joconda!
Liksom stjärnskott de försvinna,

dessa heta kärleksminnen,
men i stilla, gåtfullt skimmer
ser jag andra stjärnor brinna.
Tystnad kyler mina sinnen,
och i tystnaden förnimmer
jag ett fladder som af vingar,
lätta, sköra andevingar.
Det är ord, som du mig skänkte,
det är tankar, som du tänkte,
Minns du — öfver pinielunden
evighetens stjärnor brunno,
stigarne i natt försvunno,
— stilla satt du vid min sida,
och i djupet af ditt öga
dina tankars gång jag följde,
såg dem stiga mot det höga,
kretsa vida
eller stilla hos mig dröja.
Aningsfulla andestunder,
då jag lyfte mörkets slöja
från din själ och såg dess under!
Då din tanke jag höll fången
i min hand och slagen kände
af dess jubel och elände,
såg den flämta, såg den bäfva,

för att åter frigjord sväfva
från mig bort. — Hvar var den? — Gången!
Fjärran från jag hörde sången.

Säg, Joconda,
når min stämma än ditt öra,
kan du än, fast fjärran, höra
lifvets sånger?
Lyss, det är min kärleks sånger,
susande från hemmets lunder,
talande om lifvets under!
Minns du rosens doft vid barmen,
fågelns sång vid fönsterkarmen,
minns du skimret på din ruta,
minns du tonen från min luta,
minns du tankarna och orden,
minns, Joconda, minns du jorden?
Nej, du minns ej, rosen vissnat,
skimret slocknat, sången tystnat,
— allt blir stillhet, sakta glider
lifvets minne ur ditt sköte,
och allena, tyst du skrider
till det sista undrets möte.

Du är borta! — Fröjd och vånda,
allt är stoft, stoft är Joconda!
Är det du, hvars kyssar brände,
som jag älskade och kände?
Blek är munnen, sträng är pannan
och du synes mig en annan.
Barn af underbara öden,
inga gåtor mer dig skrämma,
inför stillheten och döden
endast joller är min stämma.
Han har segrat nu, den tyste!
Ensamhet är själens öde,
tecknet, på din panna skrifvet.
Dina läppar blott jag kysste,
— ensam gick du genom lifvet,
ensam gick du till de döde!»

Han tystnade. I stycken lutan bröt han.
Re'n bräckte dagen; blek blef lampans låga.
Och med en kyss på hennes panna slöt han
för sista gången hennes ögons fråga.

NARREN.

Fantastiskt landskap, i hvars midt reser sig en hög klippa, med trapplikt stigande afsatser. På dess topp sitter konung Lif i en afgudabilds stela ställning. Händerna håller han sammanknäppta öfver magen och vrider tummarna om hvarandra i en oafbruten kretsgång. Blicken stirrar stelt ut i rymden.

På de olika trappstegen rör sig tyst en skuggvärld af fantastiska växt- och djurformer. På det öfversta trappsteget, vid konungens fot, sitter hans hofnarr, människotanken, en puckelryggig dvärg med narrkåpa och harskramla.

Solen går ned i ett rödt, flammande sken. Konungen gäspar högljudt.

NARREN

sätter handen för munnen och kväfver en gäspning.

Pardon! Din gäspning smittar, nådig herre!

Afsides.

När skall den tölpen lära skick och vett?
Jag skulle blygas för ett sådant sätt,
men han är oförbätterlig, dess värre!

Högt.

Röd sjunker solen. Röd! Hvarför just röd?
Hvarför ej lika gärna grön, den besten?
Nå, lika godt, röd rimmar ju på bröd
liksom på nöd, på glöd liksom på död,
hoc est: uppå ditt väldes fyra stöd;
låt gå för röd, — nu är den röd för resten.

Men, oss emellan sagdt, var solen grön,
så kanske jorden vore mera skön.
Grön — tänk blott, herre, hvilka fina toner
och hvilka nya ljuskombinationer
och hvilket illusoriskt spökeri!
Ja, rent ut sagdt, så har jag blifvit trött
på allt det röda, som du fråssar i.
Det stöter mig, som stötande på kött.
Rödt är vårt kött, — minsann, jag skulle önska,
att se min älskade i stället grönska.

Du gäspar, nådig herre, åt mitt skämt.
Jag gjort mitt bästa dock att få det stämdt

i samklang med ditt lynne, som är nycken,
och då det ledsamt blir att prisa jämt,
jag roar mig, som du, att slå i stycken.
Hofskalder har du fullt i dina riken,
men narren sköter ensam om kritiken.

Nu solen sjunkit. Dagen säger: tack!
för hvad du gaf den; natten hviskar: ack!
vid tanken på den fröjd du den bereder.
Där smyger månen ödmjukt upp och beder
om gunstigt lof att sköta få sitt kall,
som är: att bringa kräsen dygd på fall.
När han försilfrar skog och fält och gaflar,
blir skapelsen poetiskt stämd och aflar.
Se fladdermusen, som sig ljudlöst svingar
och fångar mygg i sina dunkla ringar.
Lysmasken hänger blygsamt ut sin lykta,
— den lilla, äfven hon ger sin tribut —
och ugglefader med begrafningstjut
förkunnar nådig hjälp åt de betryckta.
Klar ligger vattnets yta som en spegel
— i parentes, du skulle bruka den! —

i väster hissar kvällen purpursegel
på drömmens haf, som snart du fyllt igen,
i kärret sjunga grodorna ditt lof.
Skall narren ensam tiga i ditt hof?
Nej, herre konung, äfven jag vill prisa
ditt majestät och sjunga dig en visa.

Sjunger, i det han ackompagnerar sig på harskramlan.

Jag älskar dig, herre, för hvad du gaf
af visdom och dårskap i skön förening!
Hos dig är det frihet att vara slaf
och hos dig har slumpen en mening.

Hur vist du har blandat ondt och godt
och njutning samman med vånda!
På denna blandning ditt välde bestått,
och skall nog länge bestånda.

Jag älskar dig, herre, för det du lagt
ditt mysterium, det höga,
såväl i blommornas älskogsprakt
som i rofdjurets grymma öga.

Jag älskar dig, herre, som samma pris
på det lekande barnets joller sätter,
som på djupaste sanning, den någon vis
kläckt ut under sömnlösa nätter.

Jag älskar ditt obarmhärtiga ljus,
som lärt oss den sköna konsten — att blunda,
dina evigt längtande vågors brus,
som slipa stenarna runda.

Men mest jag dig älskar, för det du gaf
mig narrens plats i ditt rike
och rätten att vara din näsvise slaf
och tala, som var jag din like.

För att du mig skänkte min stolta blick
och min puckels prydliga backe
och modet att mästra ditt härskareskick
med din fot uppå min nacke!

Talar.

Ty, nådig herre, du har ständigt haft
ditt nöje och din makt i dualismen:
att sätta lust mot lust och kraft mot kraft
och sedan hålla jämvikt genom skismen.
Det raka finnes icke i din värld,
den illusionen är vår största plåga,
din utgångspunkt är målet för din färd,
ditt ideal, det är en cirkelbåga.
Så gaf du mig den djärfva frihetstron,
som sträfvar, menar den, mot evigheten,
men satte strax på fålen en kapson
och lät den ridas af medvetenheten.
När friheten slår an sin höga ton
och tager språng att nya fröjder smaka,
medvetenheten håller den tillbaka
och hviskar: du är blott en illusion!

Om endast frihet du åt mig beredt,
snart nog jag vuxit högre än din hjässa,
medveten endast jag förfallit lätt
att ständigt öfver det förgångna mässa.
I ständig kamp de nu min skuldra pressa,
och följden blef: en narr, helt rätt och slätt!
Du väfver, herre kung, med dubbelt garn;
Ers dubbelhet, jag är er andas barn!

Springer upp och knyter händerna.

Förbannad må du vara, som mig gaf
den tunga bördan, som jag ej kan bära.
Jag var för hög att vara blott din slaf;
då lät du mig bli narr och stal min ära.
Min andes djärfva skaparhåg du tänder
och sätter lera blott i mina händer.
Med ändlighetens black omkring min fot
jag emot evigheten sträcker famnen,
det öppna hafvet styr min farkost mot,
men ankaret är fast i trånga hamnen.
Mitt mål jag känner, men jag har ej makt

att vinna det, — jag afskyr dessa fröjder
som du så rikligt för min fot har lagt,
jag längtar uppåt mot de ljusa höjder,
där jag förfryser, — vanskapt, krökt af smärta,
jag i mitt låga näste ströfvar kring
och spelar gäck, gör ord af ingenting
med nya skönhetsvärldar i mitt hjärta.
Tag åter gåfvan eller gör den hel,
lyft dubbelheten bort ifrån mitt sinne,
låt frihet, herre, bli min arfvedel,
men plåna slafveriet ur mitt minne.
Tag frihetskänslan bort och låt mig nöjd,
medveten om min lott i bojan trifvas
och syssla med min egen lilla fröjd
och af min egen lilla storhet lifvas!
Gör mig till herre eller ock till slaf,
men ej till en bastard utaf dem båda!
Jag dignar under bördan, som du gaf,
haf miskund — hjälp mig, herre — se min våda!

Kastar sig snyftande ned på trappan och glider utföre.

Du gäspar, nådig herre! Du har rätt,
det är bedröfligt så att deklamera.

En narr, som gråter, ter sig slätt,
en narr, som skrattar, är för mera.

Reser sig upp och svänger sin skallra.

Hör mig, herre, världars kung,
hör din undersåte!
Lifvets gåfva var så tung
att jag skrattar åt det.
Lifvet är ett lustigt skämt,
som från vettet mig har skrämt,
därföre jag skrattar jämt.
Herre kung, förlåt det!

Då jag ser min svåra nöd,
mig en skrattlust fattar,
då jag ser den bleka död,
ryser jag och skrattar.
Då jag yr och knappast flygg,
svingar mig mot ljuset skygg

med en puckel på min rygg,
jag åt löjet skattar.

Skrattet är min sjuka böld
under febernätter,
skrattet är min svaghets sköld
som mot kval jag sätter,
skrattet är mitt äkta vif,
skrattet är mitt tidsfördrif,
skrattet är mitt högre lif
här på jordens slätter.

Medan sorgen med besvär
plöjer hårda tegen,
till min fria himmel är
skrattet Jakobsstegen.
Du som tecken på din makt
bjällerkåpan på mig lagt,
men i skrattet just — gif akt! —
blifver jag min egen.

Då jag skrattets skallra rör,
gudakraft mig fattar,
och din storhets tillbehör
jag för intet skattar;
af den glöd från ljusets härd,
som i skrattet blef beskärd,
skapar jag min egen värld,
står där stolt och skrattar!

Han har åter intagit sin plats på det öfversta trappsteget.

Ett skämt! Hallå, — hör hit, ett lustigt skämt!
Jag narr — jag har det! Skämtet, det är natten,
som ligger drömmande kring land och vatten
och lockar fram de syner, dagen skrämt,
och rufvar gåtor, liksom draken skatten.
Ett präktigt skämt! Där skrider månen fram
och ser på jorden med ett kärligt öga
och skogen står där mörk och allvarsam
och tänker mycket, men förråder föga.
I silfverglans förtonar bergets kam,
dess hvita lemmar sig i ljuset löga.
Hör, vågen hviskar, månskensstrimman är

det löje, som dess hviskning beledsagar,
och luften skälfver af ett ömt begär,
och kyska dimman skyler fält och hagar.
Allt är en enda fager harmoni,
ett underbart mysterium, hvars mening
tycks längta att sig lyfta lätt och fri
ur jordens något tröga hjärnförbening.
Där ha vi skämtet — spegelfäkteri
är blott det hela, där finns ingen mening,
det är blott jag som lägger den däri.
Nåja, det finns en mening, om du vill,
en präktig mening, den: att vara till.
Du skrattar, herre? Jag förstår dig visst;
på min bekostnad, menar du, är skämtet.
Låt gå! Men skrattar bäst som skrattar sist!
Förutan mig ditt verk är tomt och trist,
ditt meningslösa allvar har förskämt det.
Jag kryddan satt därpå, jag är dess salt,
det är min spegel, som förskönar allt,
jag bringat harmoni i dina skärfvor,
jag redt förvirringen i dina härfvor,
jag gifvit mörkret färg och tystna'n röst,
jag lagt ett hjärta i naturens bröst.
Ett sken! Låt gå, — som dock mer skönhet gömmer
än verkligheten som din vanmakt dömmer.

Ja, skämt åsido, låt dig ej förtryta,
att äfven jag har något skäl att skryta.
Som blodigt allvar det materiella
du — tag ej illa, herre, — städs bedref,
och jag, fast puckelryggig, sned och skef
representera fått det ideella.
Med mina krumsprång och med mina nycker
på stoftets bojor jag beständigt rycker,
och stå vi än till halsen kvar i dyn,
så har jag likväl riktat upp — vår syn.
Och sist, jag prydt med fantasiens lekar
ett verk, hvars snillrikhet jag ej förnekar
men endast förebrår: brist på moral,
ty i moralen, herre, är du skral.
Hvad, vill din tystnad månne protestera?
Godt, nådig herre, låt oss resonera!

På dagar sex ditt verk du skapat har.
Den första skildes mörkret ifrån ljuset,
den andra skildes höga himmelshuset
från denna källare, där vi bo kvar.
Den tredje dagen skildes jord och vatten,

den fjärde skildes dagen ifrån natten.
Den femte skildes växterna och djuren,
den sjette skildes mänskan från naturen,
När så på allt, så stort som smått, du skilt,
och striden redan börjat rasa vildt,
du hvilade den sjunde dagen stilla
och såg ditt verk och sade: det var godt!
Då, herre konung, har jag lifvet fått,
då steg jag fram och sade: det var illa!
Du lydde motsatslagen som din lag,
och som din egen motsats föddes jag
och skapade en värld af motsatt slag.
Af dualismen i ditt verk jag lärde
att mot ditt värde sätta annat värde.
Så fick jag kraft att skilja ondt från godt
och rätt från orätt, skilja lögn från sanning
som allt du lämnat i en sorglig blandning.
Nå, med min framgång kan det synas smått,
jag medger att min skillnad ännu smakar
betänkligt af den blandning, som du skakar,
där olust nekar och där lusta jakar.
Men jag är knappt på tredje dagen än
och fyra skapardagar stå igen;
ty, olik dig, om äfven jag det kunde
jag ämnar ej att hvila mig den sjunde.

Låter hakan sjunka i handen och filosoferar.

Ja, herre, då jag saken rätt betänker:
helt fåvitskt har jag klandrat dina skänker.
Då själf din nyckel i min hand du stack,
jag bör ej sucka utan säga: tack!
Ty sådan är din lag: det enkla är
det ofruktbara, dömdt till undergången,
och endast dubbelheten blom beskär
och sätter frö, där framtiden är fången.
Af tvedräkt alstras striden, som ger död,
men tvåfald alstrar äfven kärleks glöd,
som skänker lifvet, så jag enklast tyder
din skaparlag, den lag som själf du lyder.
Så gaf du mig — du kunde icke annat —
det tvillingpar, som hittills jag förbannat:
min frihetskänsla med dess djärfva håg,
den modige, hvars maning lyder: våga!
medvetenheten, hvilkens djupa våg
i ständig stillhet speglar tviflets fråga.
Så bar jag evigt tvistefrö i barmen,
mitt bittra nöje blef att leka låg,
och jag en narrplats tog hos dig i harmen.
Men där det tvedräkt finns, finns möjlighet
till kärlek ock, — tyst, låt mig frågan vända!

I denna strid, mitt inre sönderslet,
låg lyckans förbisedda frö kanhända.
Kanhända ligger sanningen däri:
blott genom vetandet du kan bli fri!

Springer upp.

Tag dig i akt för gåfvan, som du gaf!
Kanhända lär jag mig en gång den bära
med upprätt hufvud, — då är domen nära,
då, herre konung, blifver du min slaf.
Ja, jag vill knyta hop med kärleks band
de båda makter du i vapen ställde;
förenade — hvad motstår deras välde?
Tag dig i akt — nu står min själ i brand!
Jag anar det: af dessa två skall födas
det starka barn, hvars namn jag icke vet,
som skapar sig sin egen evighet
och af hvars hand din härskarvilja dödas.
Min rygg skall rätas upp, min blick bli ljus,
den stolta segrarn skall gå fram ur trälen,
ditt välde, konung, störtar jag i grus
och på din nacke skall jag sätta hälen!

Står orörlig, som träffad af en syn.

Och sedan? — Sedan? — Jag förstår din blick!
Sen skall jag stå där öga emot öga
med denna makt, den onämnbara, höga,
af hvilken du ditt korta välde fick,
du stackars slaf, som lånat härskarskick,
det stora intet emot detta något,
som kallas lif!

Sjunker samman.

Jag narr! Mig själf en gåta
med gåtor kämpar jag! Hvad ser du, herre kung?
Din blick, den bleka, grymma, stirrar tung
mot fjärran rymder. Har du lust att gråta?
Jag ock! Så kunna vi hvarann förlåta,
jag dig, som gaf mig detta grofva bröd,
hvarmed min skönhetshunger jag får stilla,
du mig, som smädar din förklädda nöd.
Förlåt mig då, jag menar ej så illa.
Du piskar mig med ris, jag dig med skämt,
men samma gåta har oss båda skrämt.

Så sparkas barnen stundom under bordet,
men stå försagda inför fadersordet.

Förlåt mig, sköna natt! Din mantel bred
kring detta svaga trots, som mod vill skrymta!
Ju tyngre mörkret ligger på vår led,
dess kärare det ljus, vi fjärran skymta.
Det ljus, jag tror mig skåda, lyser matt,
skänk därför rikligt mörker, sköna natt!

Hvad ser du, herre? Alltid stor och still!
För dig finns intet ljus, dig båtar lika,
om dina offer jubla eller skrika,
om böner eller hot du lyssnar till.
Det sköna jämnmod, som du njuter af,
jag fruktar, herre, jag det aldrig hinner,
den stora längtan, som inom mig brinner,
för alltid har mig stämplat till din slaf.
Jag, ofullgångne gud, är mera svag
än sländan, som med glädje gör din lag.

Som tecken på min höghet och mitt fall
jag bär min puckel och den bära skall.
Kanhända ock, då jag med hån dig sårar,
du däri blott min dolda kärlek spårar,
och i mitt narrspel, nyckfullt och förvändt,
du, mäktige, ditt eget syfte känt.
Så tag min kärlek, herre, som den är,
ej fylld af tacksamhet, men af begär,
och minns, att då din skönhet jag förgäter
jag mot din drömda skönhet blott den mäter.
Du sitter, smidd i bojor, på din tron,
låt narren hafva kvar sin fria ton,
ditt valspråks mening, som du själf ej vet,
låt den förbli min dårskaps hemlighet.

Sof, stackars herre, än är natten lång;
jag sjunger dig en vaggsång denna gång,
— när tid det blir, jag sjunger väckarsång.

Sjunger.

Sof, min stackars konung, sof!
Narren är din like.

Äfven jag har eget hof
och ett eget rike.

Hättan är min krona tung,
skramlan är min spira,
och mitt majestät som kung
ser min rygg du sira.

Fantasien är mitt hof,
drömmar mina riken,
sorgen, stackars narr, fått lof
sköta om kritiken.

Och jag skrifver med besvär
långa, visa lagar;
men ändock jag ej beskär
folket bättre dagar.

Fast jag för med fridsäll hand
min regerings tömmar,
rasar stridens vilda brand
mellan mina drömmar.

Större makt och större fröjd,
så går melodien,
och den högste är ej nöjd
ens i fantasien.

Endast sorgen trifves godt
med sitt kall, dess värre,
och jag hör, han mumlar smått
att han är min herre.

Och då längtar jag ibland
från mitt drömda rike

till ett annat, bättre land.
Kung, jag är din like.

Sof, min stackars konung, sof!
Drömmar gå som strömmar.
Lyckan finns ej, med förlof,
ens i narrens drömmar.

Hans hufvud sjunker ned på armen och han somnar. Konungen sitter, orörlig som förr, och stirrar stelt ut i rymden.

GRYNINGEN.

Den morgonrodnan syns på rutan leka,
från fjärran öster hörs ett dunkelt brus.
I bröder, edra kinder äro bleka,
— är det af fruktan eller blott af rus?
Med skumma blickar står den nya dag,
en gåtfull gäst, i vårt förstämda lag.

Men i kristallens fagert svängda kupa
vårt vin dock glöder än, en sparad skatt,
och mot dess glans, den underfulla, djupa
är dagens första rodnad blek och matt.

Hvad vill du, sol, med dina nyktra strålar,
en dryck af vatten blott ur grofva skålar?
Vi druckit solglans, mättad af de safter,
som lönligt röra sig i jordens sköt,
och luttrad se'n af jäsningstidens krafter,
tills den i våra glas förädlad flöt.
Vi druckit sol, som svällt i rankans bukter
och lefvat blommans korta kärleksvår,
som samlat glöd och kraft i klasens frukter,
och mognat dem i ensamhetens år.
En sol, som skummats ifrån ljusets flöden,
och undfått skönhetslifvets dop i döden.

Och när vi drucko den i festens timma,
slog mörkret gnistor, tystnaden fick ljud;
vår blick blef klar från lifvets dunkla imma,
och hvarje längtan famnade sin brud.
Den skaparkraft, som i vår själ låg bunden,
slet sina bojor och blef gud för stunden.
I konstens prisma bröt sig lifvets dager,
och se, en okänd värld blef uppenbar,
där linien talar, färgen gåtfullt drager,
och ordet är en tanke, som lagts bar,

Palettens färger längta till förening,
en hemlig frändskap leder deras val,
de älska, hata, hafva lif och mening,
och penseln tolkar deras dunkla tal.
Se, leran skälfver under mästarhanden!
Men manligt tuktas den förvägna form;
sitt väsens fasta uttryck söker anden,
och flyktig skönhet binds vid mått och norm.
I fjärran skimra tankens hvita städer!
Men ordet slår sin konstfullt byggda bro,
och högtidsklädd en skara den beträder,
att för en tid i våra hyddor bo.
Hvem hejdar känslan i det snabba språnget,
— hör du ej taktens pulsar i dess svall?
Af tonens trollmakt tjusas den, och fånget
dess källsprång rinner i melodiskt fall.
I massans döda form blir själen gjuten,
och allt som lefver får förnyadt lif,
du skönjer evigheten i minuten,
och tiden fängslas — i ett tidsfördrif.

Den festen varit vår. Skall nu den sluta,
vår blick bli skum af dagens skarpa sol?

Allt starkare blir skenet på vår ruta,
för tredje gången redan hanen gol,
och oljan tryter i vår lampas veke.
I bröder, hvad I alla ären bleke!

Se, mot en himmel, röd af nya tider,
går lifvet åter mödans vanda gång.
Hon ser oss ej, med hjässan sänkt hon skrider
och plockar ax och strå i kjortelns fång.
Hon går till sina värf, hon går att skörda
sin näring ur den åter vända jord,
och hennes blickar äro icke störda
af festens rika rester på vårt bord.
Med hårda fötter trampar hon i stycken
de skänker, som för hennes fot vi strött.
Men skall hon ock en gång, af mödan trött,
ur nya drufvor pressa skönhetsdrycken?

Ja, spörj den tigande! Dock, förr'n vi skiljas,
må vinets rest i våra glas bli tömd.

Vi druckit många skålar, för vår viljas,
vår kärleks härskarinnor, — en är glömd.
Förr'n dagen kallar oss och banden brista,
den skålen må vi dricka än, den sista.

»Dig, som oss lockar städs och städs bedrager,
hvars kalla drag af sköna masker höljs,
som trampar på hvar dröm, om än så fager,
och dock af drömmens åtrå städs förföljs,
som tog, förklädd, hvar kärleksed vi svurit,
som har vår längtans alla dräkter burit,
vår hemligt älskade, vårt äkta vif,
dig, du förrädiska och sköna lif,
vi hälsa! — Te salutant morituri!»

INNEHÅLL.

Odlarns visor 5
Prinsessan i den sofvande skogen . . . 12
Hafvets barn 15
Murgrön 18
I skogen 22
Till ensamheten 25
Vårregn 30
Soluppgång 32
Återseende 34
Drömmen 36
Julstämning. 38
Tankeväf 40
Rivalerna 42
Afgudar 52
Guld och gröna skogar 54
Vännen 56
Sånger på hafvet 57
Hvila 77
Lifvet och döden 82

Vinternatt 84
Melancolia 86
En vaggvisa 92
Vid hafvet 94
Visa 96
Morgon och afton 98
Tanken 100
Vårsång 102
Höstsång 109
Vid snögränsen 115
Babelstornet 119
Joconda 130
Narren 141
I gryningen 165

